Wat draagt een op vroegtijdige signalering van taalproblemen bij kinderen van 0 tot 6 jaar gebaseerde plaatsing in specifieke taaltrajecten bij aan de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheden van die kinderen?

Beantwoord door Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde).

8 februari 2022

KR. 1363

Kort antwoord

Uit onderzoek blijkt dat de taalontwikkeling in de vroege kindertijd samenhangt met de mate van taalvaardigheid tijdens de schoolleeftijd. Dit ondersteunt het belang van een vroegtijdige signalering van taalproblemen zodat bijvoorbeeld programma's kunnen worden aangeboden aan ouders om een taalrijke thuisomgeving te kunnen creëren. Een vroegtijdige aanpak van spraak- en taalproblemen kan de communicatievaardigheden ook verbeteren. Taalinterventies die men op jonge leeftijd aanbiedt, blijken daadwerkelijk voor een betere taalvaardigheid te zorgen. Ook de leesvaardigheid kan al op jonge leeftijd beïnvloed worden. Of taalinterventies op jonge leeftijd een positief effect hebben op de schrijfvaardigheid is niet bekend.

Antwoord

Onderzoek van onder andere Gilkerson et al. (2018) onder 146 kinderen toont aan, dat de vroege taalontwikkeling de toekomstige taalvaardigheid tijdens de schoolleeftijd kan voorspellen. De kinderen zijn getest op hun taalontwikkeling tussen 2 en 36 maanden en tussen de 9 en 13 jaar. Hieruit blijkt dat de vroege taalontwikkeling samenhangt met de mate van taalvaardigheid tijdens de schoolleeftijd (Gilkerson et al., 2018). Daarnaast tonen Poe et al. (2004) door een analyse van longitudinale data onder meer dan 75 kinderen aan, dat ervaringen in de vroege kindertijd in de kinderopvang en thuis een rol spelen in het vergroten van de leesvaardigheid, doordat het vroege taalgebruik en de fonologische vaardigheden bevorderd worden.

Onderzoek van Hooper et al. (2003) toont daarnaast aan dat er ook een relatie is tussen de taalvaardigheid van jonge kinderen en eventuele gedragsproblemen. In een longitudinale studie is de taalontwikkeling van kinderen vanaf 8 maanden tot groep 4 in kaart gebracht naast de mate waarin docenten probleemgedrag onder de kinderen ervaarden vanaf de kleuterschool tot en met groep 5. Hieruit blijkt dat de taalontwikkeling samenhangt met de mate waarin docenten probleemgedrag onder de kinderen ervoeren (Hooper et al., 2003).

Dit ondersteunt het belang van een vroegtijdige signalering van taalproblemen zodat bijvoorbeeld programma's kunnen worden aangeboden aan ouders om een taalrijke thuisomgeving te kunnen creëren. Het blijft echter nog de vraag of vroege screening bijdraagt aan de taalontwikkeling van kinderen.

Impact van screening en vroegtijdige aanpak van taalproblemen

Literatuuronderzoek van Schum (2007) laat zien, dat vroegtijdige aanpak van spraak- en taalproblemen de communicatievaardigheden kan verbeteren. Onderzoek onder 85 kinderen bevestigt dit. Uit de onderzoeksresultaten blijkt, dat vroege behandeling van taalproblemen ervoor kan zorgen dat de taalontwikkeling (met name taalbegrip en actieve woordenschat) wordt gestimuleerd (Konst et al. 2007; Krul, 2009). Taalinterventies op jonge leeftijd blijken ook een betere taalvaardigheid te bevorderen. Dit blijkt uit de onderzoeken van Piasta et al. (2012) onder 550 4-jarigen die een specifieke taalaanpak volgen en van Weiland en Yoshikawa (2013) onder meer dan 2000 4- tot 5-jarige kinderen. Beide studies laten zien dat deelname aan een programma vóór aanvang van de kleuterschool voor een betere mate van taalvaardigheid kan zorgen. Onderzoek van Kirk et al. (2014) ondersteunt dit. Hun onderzoeksresultaten laten zien dat een speciaal programma waarbij taal met fysieke activiteit voor 3- tot 4-jarigen kon worden gecombineerd, een positieve invloed had op de geletterdheid onder de kinderen. Zo ook het onderzoek van Mecrow et al. (2010) onder 35 kinderen tussen 4 en 6 jaar, dat aantoont dat intensieve taaltraining ervoor zorgt dat de taalontwikkeling wordt gestimuleerd. Ten slotte laat experimenteel onderzoek onder bijna 100 5-jarige kinderen zien, dat een interventieprogramma voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis of taalprobleem naast een beter mondeling taalbegrip ook voor een betere beheersing van executieve functies kan zorgen (Acosta-Rodríguez et al., 2020).

Het vroegtijdig signaleren en aanbieden van een interventie kan er dus voor zorgen dat de taalvaardigheden van onder andere kinderen met spraak- en taalproblemen bevorderd worden. Ook de leesvaardigheid kan al op jonge leeftijd beïnvloed worden. Of het ook een effect heeft op schrijfvaardigheid is niet bekend. Vraag is wanneer men de screening op taalbeheersing zou moeten doen. Onderzoek van Vach et al. (2010) onder 89 kinderen tussen 35 en 37 maanden laat zien dat op basis van één meetmoment een optimale timing voor het screenen op taalproblemen tussen de 27 en 30 maanden lijkt te zijn om op een juiste wijze aan te tonen welke kinderen minder goed presteren ten aanzien van de taalontwikkeling. Dan blijkt men het best de kinderen te kunnen onderscheiden die achterlopen in de taalontwikkeling.

Geraadpleegde bronnen

Acosta-Rodríguez, V.M., Ramírez-Santana, G.M. & Hernández-Expósito, S. (2020). Research Report: Intervention for oral language comprehension skills in preschoolers with developmental language disorder. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 57, p. 90 - 102.

Gilkerson, J., Richards, J.A., Warren, S.F., Kimbrough Oller, D., Russo, R. & Vohr, B. (2018). Language Experiences in the Second Year of Life Predicts Language Outcomes in Late Childhood. *Pediatrics*, 142(4), p. 1 – 21.

Hooper, S.R., Roberts, J.E., Zeisel, S.A. & Graham, F.P. (2003). Core Language Predictors of Behavioral Functioning in Early Elementary School Children: Concurrent and Longitudinal Findings. *Behavioral Disorders 29*(1), p. 10 – 24.

Kirk, S.M., Vizcarra, C.R., Looney, E.C. & Kirk, E.P. (2012). Using Physical Activity to Teach Academic Content: A Study of the Effects on Literacy in Head Start Preschoolers. *Early Childhood Education Journal, 42*, p. 181 – 189.

Piasta, S.B., Justice, L.M., McGinty, A.S. & Kaderavek, J.N. (2012). *Child Development 83 (3)*, p. 810 – 820.

Krul, M. (2009). *Lange termijn effecten van multidisciplinaire vroegtijdige behandeling van spraak-taalproblemen bij jonge kinderen: Masterthesis Kinder- en Jeugdpsychologie*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Konst, E., Vermeulen, L. & Cuperus, J. (2007). *De effecten van intensieve vroegbehandeling*. Interne posterpresentatie Sint Marie Eindhoven.

Mecrow, C., Beckwith, J. & Klee, T. (2010). Research Report: An exploratory trial of the effectiveness of an enhanced consultative approach to delivering speech and language intervention in schools. *International Journal of Language & Communication Disorders, 45*(3), p. 354 – 367.

Poe, M.D., Burchinal, M.R. & Roberts, J.E. (2004). Early language and the development of children's reading skills. *Journal of School Psychology, 42*, p. 315 – 332.

Schum, R.L. (2007). Language Screening in the Pediatric Office Setting. *Pediatric Clinics of North America, 54*, p. 425 – 436.

Vach, W., Bleses, D. & Jørgensen, (2010). Construction of a Danish CDI short form for language screening at the age of 36 months: Methodological considerations and results. *Clinical Linguistics & Phonetics, 24*(8), p. 602 – 621.

Weiland, C. & Yoshikawa, H. (2013). Impacts of a Prekindergarten Program on Children's Mathematics, Language, Literacy, Executive Function, and Emotional Skills. *Child Development, 84 (6)*, p. 2112 – 2130.

Meer weten?

Kennisrotonde. (2019). *Wat is het verband tussen de kwaliteit van het technisch leesonderwijs in het primair onderwijs en laaggeletterdheid?* (KR. 689). Kennisrotonde.

Over deze vraag

Opgesteld door:	Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Preventief logopedist en ambassadeur laaggeletterdheid
Onderwijssector:	Primair Onderwijs en Voor- en Vroegschoolse Educatie

Trefwoorden: Taalontwikkeling – diagnostiek - taalvaardigheden – screening – voor- en vroegschoolse aanpak

Referentie: Kennisrotonde. (2022). *Wat draagt een op vroegtijdige signalering van taalproblemen bij kinderen van 0 tot 6 jaar gebaseerde plaatsing in specifieke taaltrajecten bij aan de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheden van die kinderen?* (KR. 1363)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.